

Františkovo slovo

č.121

přibývají po celém světě, s výjimkou Evropy

Papež: Odporovat bezbožnosti, nikoli však arogantně

Rigidita brání svobodě Božích dětí, kázal dnes papež František

Boží království není strnulé, ale vyvíjí se

Bůh se stal člověkem, aby mohl plakat nad lidstvem

Základem našeho života je modlící se Ježíš, kázal dnes papež František

Papež František: Nikoli náboženství, nýbrž modloslužba je příčinou válek

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Katolíci přibývají po celém světě, s výjimkou Evropy

V souvislosti se Světovým dnem misí, který připadá na zítřek a letos se slaví už po devadesáté, zveřejnila vatikánská zpravodajská agentura *Fides* obvyklou statistiku o stavu katolické církve ve světě. Vychází přitom z údajů uvedených k 31. prosinci 2014 ve statistické církevní ročence. K tomuto datu žilo **ve světě 1 272 281 000 katolíků, kteří přibývají ve všech světadílech s výjimkou Evropy, kde jejich počet naopak poklesl o téměř 60 tisíc. Podíl katolíků na světové populaci se ustálil na 17,77 procentech.**

Také podle letošní zprávy agentury *Fides* vzrost počet katolíků na jednoho kněze o celkem 41 lidí, čímž přesáhl třítisícovou hranici (3060). Tento poměr klesl pouze v Africe, kde přibylo více než tisíc kněží (1089). Také celkově se lze radovat z rostoucího počtu kněží ve světě, který se zvýšil o 444 nově vysvěcených diecézních kněží (řeholních kněží naopak ubývá), nicméně také zde **se nárůst netýká Evropy, která ztratila 2564 kněží.**

Celkový počet biskupů ve světě vzrostl o 64, jak z řad diecézního, tak řeholního kléru, a přesáhl tak pětitisícovou hranici (5237). Nadále roste počet trvalých jáhnů (o 1371), zejména v Evropě a Americe. Již druhým následujícím rokem se však umenšuje množství řeholníků (o 694) a řeholnic (o 10 846). Stejně negativní trend vykazuje počet seminaristů, který již druhým rokem klesá. **V současnosti se na kněžskou službu připravuje po celém světě téměř 117 tisíc mužů** (116 939), přičemž vstupy do diecézních i řeholních seminářů narůstají jenom v Africe.

Statistika nicméně potvrzuje zájem o nové formy zasvěceného života v ženských sekulárních institutech, které dnes po celém světě čítají téměř 25 tisíc členek a za sledované období vstoupilo do jejich řad jenom v Evropě 515 žen. Nadále se zvyšuje rovněž účast laiků na životě církve – přibylo více než 800 laických misionářů a značně vzrostl počet katechetů a katechetů. O více než 100 tisíc jich přibylo v Africe, kde katechisté dostávají od místních biskupů povolení k udílení křtu.

Papež: Odporovat bezbožnosti, nikoli však arogantně

Na Svatopetrském náměstí se dnes v poledne sešlo asi 50 tisíc lidí, aby si vyslechli pravidelnou papežovu promluvu před mariánskou modlitbou Anděl Páně. Petrův nástupce si vzal podnět z dnešního liturgického čtení z druhého listu sv. Pavla Timotejovi (2 *Tim* 4,6-8.16-18) a hovořil o misijním poslání, ve kterém se máme „**na jedné straně nasazovat tak, jako by výsledek závisel na našem úsilí**, v duchu obětavosti atleta, který se nezastaví ani před porážkou; a **na druhé straně s vědomím, že pravý úspěch našeho poslání je darem Milosti: Duch svatý působí, že poslání církve je ve světě účinné.**“ Svoji promluvu zakončil papež František slovy:

*„Dnes je doba poslání a doba odvahy! **Odvahy posílit vrávoravý krok, mít opět chuť stravovat se pro evangelium** a znovu získat důvěru v sílu, kterou toto poslání přináší. **Je čas k odvaze, třebaže mít odvahu neznámá mít záruku úspěchu.** Žádá se od nás **odvaha bojovat**, nikoli nutně vítězit; hlásat, nikoli nutně obracet. Žádá se od nás **odvaha být alternativní ve vztahu ke světu**, aniž bychom však byli polemičtí nebo agresivní. Žádá se od nás **odvaha otevřít se všem**, aniž bychom někdy umenšovali absolutnost a jedinečnost Krista, jediného Spasitele všech. Žádá se od nás **odvaha odporovat bezbožnosti**, aniž bychom byli arogantní. Žádá se od nás také **odvaha celníka z dnešního evangelia** (Lk 18,9-14), který se v pokoře neodvažoval pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému.“ Dnes je čas odvahy! Dnes je odvahy*

zapotřebí!

Panna Maria, vzor vycházející církve a poddanosti Duchu svatému, kéž nám všem pomáhá být v síle našeho křtu misionářskými uředníky, abychom nesli poselství spásy celé lidské rodině."

Potom papež obrátil pozornost k aktuálnímu dění v iráckém městě Mosul, ve kterém žijí asi dva miliony obyvatel pod vládou zločinného a samozvaného islámského kalifátu a které dobývají irácké a kurdské ozbrojené síly.

„V těchto dramatických hodinách jsem nablízku všem obyvatelům Iráku, zejména těm ve městě Mosul. Jsme v hloubi otřeseni krutým násilím, kterému jsou už dlouho vystaveni nevinní obyvatelé, ať už muslimové, křesťané anebo příslušníci jiných etnických a náboženských skupin. Byl jsem zarmoucen zprávami o chladnokrevném zabíjení mnoha synů této milované země, mezi nimiž byly také děti. Tato krutost v nás probouzí pláč a pozbýváme slov. Kromě výrazů solidarity ujišťuji svoji modlitbou, aby těžce zkoušený Irák byl tak silný a pevný v naději, že bude moci vykročit vstříc budoucímu bezpečí, smíření a pokoji. Proto prosím vás všechny, abyste se spojili se mnou v tiché modlitbě."

Po společné mariánské modlitbě Anděl Páně Petrův nástupce všem požehnal.

Rigidita brání svobodě Božích dětí, kázal dnes papež František

Rigidita vždy něco tají a většinou je to dvojí život. Rigidní lidé nejsou svobodní, nýbrž otročí zákonu, zato Bůh dává svobodu, mírnost a dobrotu, učil papež František při ranní mši v kapli Domu svaté Marty.

V dnešním čtení z evangelia (Lk 13,10-17) Ježíš v sobotu uzdravuje posedlou ženu, čímž vyvolává hněv představeného synagogy, který to považuje za porušení Pánova zákona. **Není lehké kráčet v Hospodinově zákoně, nýbrž je to milost, o niž je nutné prosit,** komentoval papež. Ježíš obviňuje představeného synagogy z pokrytectví, což je slovo, které často opakuje, když naráží na rigidní postoje při dodržování zákona. Takoví lidé nemají svobodu (Božích) dětí, nýbrž otročí zákonu, podotkl papež a dodal: Zákon však nebyl dán, aby z nás činil otroky, nýbrž aby nás vysvobodil a učinil z nás Boží děti. **Za rigiditou se vždy něco skrývá a právě proto Ježíš svým protivníkům odpovídá: Pokrytci!**

*"Za rigiditou se v lidském životě vždy něco skrývá. Rigidita totiž není Boží dar, kterým jsou naopak mírnost, dobrotu, shovívavost a odpuštění. Rigidita však ne! Rigidita vždy něco tají – v mnoha případech je to dvojí život, ale často je tu také cosi nemocného. **Pokud jsou rigidní lidé sami k sobě upřímní a všimnou si svých postojů, velmi tím trpí! Nedokáží totiž mít svobodu Božích dětí, nevědí, jak se kráčí v Hospodinově zákoně, a proto nežijí blaženě. Naopak velmi trpí! Navenek se jeví jako dobří, poněvadž dodržují zákon, avšak za tímto zdáním je cosi, co skutečné dobrotě brání. Jsou buď zlí, pokrytečtí, anebo nemocní. Prožívají utrpení!"***

Papež František pak připomenul podobenství o marnotratném synu. Starší syn, který se stále choval dobře, se v něm hněvá na otce, který se rozradostnil nad návratem zhýralého, ale litujícího mladšího syna. Tento postoj naznačuje, co se může skrývat za vnější dobrotou, vysvětloval papež, tedy **samolíbé přesvědčení o vlastní spravedlnosti.**

"Za vnějším konáním dobra se tu skrývá domýšlivost. Mladší syn věděl, že má otce, a v nejhorší životní temnotě se k němu vrátil. Starší syn z otce pochopil jen to, že je vládce, ale nikdy jej nevnímal jako otce. Byl rigidní – krácel v zákoně rigidně. Druhý syn cesty zákona opustil, odešel nezákonně a proti zákonu, ale v jisté chvíli se rozvzpomenul na otce, vrátil se a bylo mu odpuštěno. Není lehké kráčet v Hospodinově zákoně, aniž bychom upadli do rigidity."

Dnešní ranní kázání papež František zakončil prosbou:

*"Modleme se k Pánu za naše bratry a sestry, kteří se domnívají, že kráčet v Hospodinově zákoně znamená být rigidní. **Kéž jim Pán dáva pocítit, že je Otec a že Jej těší milosrdenství, něha, dobrotu, mírnost a pokora. A kéž nás všechny naučí těmto postojům, abychom takto kráčeli v Hospodinově zákoně.**"*

Boží království není strnulé, ale vyvíjí se

Aby mohlo Boží království růst, žádá Pán ode všech poddajnost – kázal papež František při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Varoval přitom před přílišnou koncentrací na struktury a harmonogramy. Boží království totiž není neměnné, ale rozvíjí se.

Blaze tomu, „kdo kráčí v Hospodinově zákoně“. Papež svoji homilii začal poukazem na **Zákon, který netřeba pouze studovat, nýbrž kráčet v něm.** „Zákon – řekl – je pro život,

napomáhá růstu Království i života. Pán nám dnes říká, že Království je také na cestě – dodal s odkazem na dnešní evangelium (Lk 13,18-21).

*„Co je Boží království? Je to snad dobře udělaná, uspořádaná struktura s přehlednými harmonogramy, a co v ní není obsaženo, není Boží království? Nikoli. S Božím královstvím se může stát totéž, co se Zákonem. Stát se rigidním a fixovaným... **Zákon je dán na cestu, Boží království je na cestě, není strnulé. Boží království se denně tvoří.**“*

„Ježíš používá v dnešních podobenstvích věci každodenního života – pokračoval papež: Kvas, který nezůstává kvasem, protože se smísí s moukou a postupně vznikne chléb. A potom hořčičné zrnko, které nezůstane semínkem, protože odumře a dá vyrůst stromu. Kvas a semínko – poznamenal papež – jsou cestou, na níž se něco tvoří, a aby to bylo vytvořeno, musejí odumřít. Problémem není nepatrnost a to, zda jde o velké či malé věci. Problém spočívá v cestě, na níž dochází k proměně. **Kdo vidí Zákon a nekráčí, zaujal postoj, který je fixovaný, postoj rigidity.**“

„Jaký postoj od nás žádá Pán, aby Boží království rostlo, pro všechny byl chléb i bydlení? Poddajnost. Boží království roste poddajností síle Ducha svatého. Mouka přestává být moukou a stane se chlebem, protože se poddává moci kvasu, kvas je hněten s moukou. Mouka ovšem nic necítí, ale nechat se hníst a potom péci – to může označovat utrpení. Také Boží království tak roste a nakonec je pokrm pro všechny.“

„Mouka se poddává kvasu a kyne a Boží království se šíří také tak,“ řekl dále papež. „Muž a žena jsou poddajní Duchu svatému, rostou a jsou darem pro všechny. Také semínko je poddajné plodnosti, ztrácí svoji bytnost a stává se něčím jiným, mnohem větším. Proměňuje se. Tak je tomu s Božím královstvím, je na cestě. Na cestě k naději, k plnosti.“

„Boží království se tvoří denně v poddajnosti Duchu svatému, který jednotí nás nepatrný kvas či přetváří semínko, aby rostly. Pokud však nejdeme, stáváme se rigidními a rigidity z nás činí sirotky bez Otce.“

„Ten, kdo je rigidní, má pouze vládce, nikoli otce. Boží království je jako matka, která roste a rodí, dává sama sebe, aby děti měly, co jíst a kde bydlet, podle příkladu Páně. Dnešek je dnem prosby o milost poddajnosti Duchu svatému. Častokrát se poddáváme svým vrtochům, svým soudům a říkáme: »Dělám, co chci«. Takto Boží království neroste, ani my nerosteme. Poddajnost Duchu svatému nám dává růst a proměňuje nás jako kvas a semínko. Kéž nám všem daruje Pán milost této poddajnosti.“

Kázání z Domu sv. Marty

27.10.2016

Bůh se stal člověkem, aby mohl plakat nad lidstvem

Tváří v tvář přírodním katastrofám a válkám, kterými je adorován bůžek peněz, tváří v tvář zabitým dětem Bůh pláče - poznamenal papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. **„Bůh dnes pláče kvůli lidstvu, které nechápe pokoj, jehož se nám od Něho dostává, pokoj lásky.“**

V dnešním evangeliu (13,31-35) Ježíš nazývá Heroda „liškou“, čímž reaguje na oznámení několika farizejů, kteří mu radili, aby odešel, protože Jej chce Herodes zabít. S narážkou na svoji smrt a vzkříšení pak Ježíš mluví o Jeruzalému, který zabíjí proroky, kteří jsou k němu poslání.

„Potom však Ježíš mění tón – komentoval dále papež – a mluví s jemnocitem, s Boží něhou. Uvažuje o svém lidu, o městu Jeruzalém a oplakává jej. **V Ježíšově osobě pláče Bůh Otec: »kolikrát jsem chtěl shromáždit tvoje děti, jako shromažďuje kvočna kuřátka pod křídla, ale nechtěli jste« (Lk 13,34).**

„Kdosi jednou řekl, že Bůh se stal člověkem, aby mohl plakat, plakat nad tím, čeho se dopustily Jeho děti. **Pláč nad Lazarovým hrobem je pláčem přítele, ale tento pláč je pláčem Otce.**“

Podobně jako pláč otce nad ztraceným synem, který si vyžádal podíl ze svého dědictví a odešel z domu. Tento otec si nešel postěžovat za svými sousedy, aby jim říkal: »Pohledte, co se mi stalo, co mi učinil tento nezvedený syn«. Nikoli,“ dodal papež: „Jsem si jist, že odešel plakat do svého pokoje.“

„Proč to říkám? Protože evangelium to neříká, ale říká, že když se syn vracel, již zdálky jej otec uviděl. To znamená, že tento otec neustále vycházel na terasu, aby pozoroval cestu, zda už se jeho syn vrací. Otec, který takto jedná, je ponořen do pláče v očekávání, že se jeho syn vrátí. Toto je pláč Boha Otce. **A tímto pláčem Otec ve svém Synu tvoří znovu celé stvoření.**“

V téže linii pak Petrův nástupce pokračoval rozjímáním o „Ježíši, který na Kalvárii nesl kříž, a o plačících zbožných ženách, kterým Ježíš řekl, aby neplakaly nad Ním, ale nad svými dětmi. Pláč otce i matky je i dnes pokračujícím pláčem Boha.“

„I dnes tváří v tvář kalamitám a válkám vedeným, aby byl adorován bůžek peněz, tváří v tvář nevinným, kteří jsou zabíjeni bombami odpalovanými těmi, kdo adorují modlu peněz, také dnes Otec pláče a říká: »Jeruzaléme, Jeruzeléme, děti moje, co to děláte?« A říká to ubohým obětem a také obchodníkům se zbraněmi a všem, kdo prodávají lidské životy. Přinese nám užitek, budeme-li přemýšlet o svém Otci, Bohu, který se stal člověkem, aby mohl plakat; a prospěje nám přemýšlet o tom, že **naš Bůh Otec pláče i dnes. Pláče nad tímto lidstvem zdráhajícím se chápat pokoj, který nám přináší, pokoj lásky.**“

Kázání z Domu sv. Marty

28.10.2016

Základem našeho života je modlíci se Ježíš, kázal dnes papež František

Základem našeho křesťanského života je skutečnost, že se Ježíš za nás modlí, učil dnes papež František při ranní mši v kapli domu sv. Marty. Svatý otec zdůraznil, že **každé Ježíšovo rozhodnutí, každé gesto a dokonce i závěr jeho pozemského života stále doprovázela modlitba**, a vyzval křesťany, aby na tuto Pánovu modlitbu spoléhali.

Ježíš si volí apoštoly po celonoční, intenzivní modlitbě (Lk 6,12-19). Papež František poukázal na evangelium z dnešního svátku apoštolů Šimona a Judy, aby položil důraz na to, co je základem našeho křesťanského života. „Kristus Ježíš je nárožní kvádr“ (Ef 2,19-22), opakoval spolu se sv. Pavlem, a dodal: Bez Ježíše není církev. Úryvek z evangelia svatého Lukáše však přináší jeden detail, který nás má přivést k zamyšlení, podotkl papež.

„Ježíš vyšel na horu, aby se modlil; a celou noc strávil v modlitbě s Bohem. Teprve poté přichází vše ostatní – zástupy, volba apoštolů, uzdravování, vyhánění zlých duchů...Jistě, **Ježíš je nárožní kvádr, avšak je to Ježíš, který se modlí. Ježíš se modlí. Modlil se za církev a nadále tak činí.** Nárožním kvádrem církve je Pán, který stojí před Otcem, přimlouvá se za nás, modlí se za nás. My se k němu modlíme, avšak základem je skutečnost, že On se modlí za nás.“

Ježíš se neustále modlil za své učedníky, a to i při poslední večeři, pokračoval papež a doplnil: **Pokaždé, když chtěl Ježíš učinit zázrak, modlil se.** Pomysleme na vzkříšení Lazara, před nímž se modlil k Otci.

„Ježíš se modlí na Olivové hoře, na kříži, umírá s modlitbou na rtech – jeho život končí modlitbou. A to je naše jistota, základ všeho, náš nárožní kvádr – Ježíš, který se za nás modlí! Ježíš se za mne modlí! **Každý z nás může vyslovit: Jsem si jist, jsem si jista, že**

se Ježíš za mne modlí, stojí před Otcem a pronáší mé jméno. Toto je nárožní kvádr církve – modlíci se Ježíš.

Pomysleme na onen úryvek z Ježíšovy řeči při poslední večeři, kdy se Pán před svým utrpením obrací k Petrovi slovy: „Šimone, satan si vyžádal, aby vás směl protříbit jako pšenici, ale já jsem za tebe prosil, aby tvoje víra nezanikla“.

"To, co říká Petrovi, říká Pán také tobě i tobě, mně, všem. Prosil jsem za tebe, prosím za tebe, nyní za tebe prosím. Když přichází na oltář, je to proto, aby za nás prosil a přimlouval se za nás. Stejně jako na kříži. A to nám dodává velikou jistotu. Náležíme ke společenství, které je pevné, neboť jeho nárožním kvádrem je Ježíš, avšak Ježíš, který za mne prosí, který za nás prosí. Prospěje nám, když dnes budeme přemýšlet o církvi, když se zamyslíme nad tímto tajemstvím církve. Jako bychom všichni byli stavbou, ale jejím základem je Ježíš – Ježíš, který za nás prosí. Ježíš, který za mne prosí."

28.10.2016

Papež František: Nikoli náboženství, nýbrž modloslužba je příčinou válek

„Mluvit, modlit se, společně pracovat a snažit se pochopit ekumenismus krve“ – tak vidí budoucnost ekumenických vztahů papež František. **„Není možné být katolíci a sektáři zároveň.** Musíme usilovat být dohromady s druhými,“ říká Petrův nástupce v rozsáhlém rozhovoru u příležitosti apoštolské cesty do Švédska, kam se vydá 31. října na ekumenickou připomínku 500. výročí reformace. K dlouhému dialogu se švédským jezuitou P. Ulfem Jonssonem (foto), ředitelem časopisu *Signum*, a s ředitelem italského jezuitského časopisu *La Civiltà Cattolica*, P. Antoniem Spadarem, došlo 24. září v Domě sv. Marty. Kromě zmíněných dvou periodik se velká část rozhovoru objeví také ve švédském deníku Dagens Nyheter.

„Přiblížit se. Mé očekávání se dá vystihnout jedním slovem, více se přiblížit bratřím a sestram, kteří žijí ve Švédsku.“ Kdo se uzavírá do sebe, stává se monádou neschopnou setkání, ovládanou strachem. **Při setkání s druhými jde vždycky o transcenci, vystoupení ze sebe sama.**

Papež vysvětlil, že původně neměl během cesty do Švédska sloužit mši svatou pro katolíky, aby se položil důraz na „ekumenické svědectví“. Posléze však – aby vyhověl naléhání místní katolické komunity - se rozhodl odsloužit mši svatou, a prodloužil proto cestu o další den, aby „mše nebyla slavena téhož dne a na tomtéž místě jako ekumenické setkání a aby tyto dvě roviny nesplývaly.“

Papež František připomíná své osobní, přátelské vztahy s luterány. První v sedmnácti letech na jedné svatbě a později z doby, kdy vyučoval spirituální teologii na jezuitské teologické fakultě v San Miguel. Tehdy navázal přátelské vztahy se švédským teologem Andersem Ruuthem. Vzpomíná na něj – jak říká – s láskou a uznáním, jako na člověka, který mu přinesl mnoho dobrého – a anglická psaná kapitola jeho habilitační práce, je skvostná – dodává. Druhou osobností luteránského světa, na niž papež Bergoglio rád vzpomíná, je dánský pastor Albert Andersen. „Vedl jsem s ním velmi bouřlivou diskusi na dálku, když už byl ve Spojených státech,“ vzpomíná František na výměnu názorů ohledně náboženských problémů v Argentině. „Napomínal mě čestně a upřímně, jako pravý přítel. Když se vrátil do Buenos Aires, šel jsem se mu omluvit, protože způsob, jakým jsem se vyjádřil k onomu případu, byl vskutku trochu urážlivý,“ dodává.

S velkou familiárností mluví František také o primasce švédské církve, arcibiskupce Upsally Antje Jackelénové, se kterou se dvakrát sešel, naposled při kanonizaci Marie Elisabeth Hesselblad. „Tehdy jsem mohl pozdravit také jejího manžela, jsou to opravdu velmi milí lidé,“ dokresluje František své kontakty s luteránskou církví.

Na otázku, v čem se může katolická církev obohatit v kontaktu s luteránskou tradicí, papež vyzdvihuje koncept „reformy“, nikoli v politizované formě, která vedla k rozdělení, nýbrž ve

smyslu *ecclesia semper reformanda* jako trvalého procesu, potřebného pro celou církev. Na druhém místě pak poukazuje k Lutherovu úsilí dát lidem do rukou Boží slovo. Pokud jde o cestu ekumenismu, říká, že navzdory skepsi různého druhu, je teologický dialog potřebný a významný. Přiznává nicméně, že po dokumentu o ospravedlnění, který znamenal velký pokrok, není pokračování snadné „kvůli rozdílným schopnostem chápat různé teologické otázky.“ **Doporučuje zaměřit se na společnou modlitbu a skutky milosrdenství**, na společnou a nikoli sektářskou práci. Výslovně rovněž zavrhuje proselytismus, který označuje dokonce za hříšné jednání. A s trochou nadsázky dodává: co se jednoty týče, kdo se v ní nikdy nemýlí, je ďábel – křesťané jsou pronásledováni a zabíjeni, protože jsou křesťané, nikoliv protože jsou luteráni, kalvinisté, anglikáni, katolíci nebo pravoslavní. Tomuto ekumenismu krve se máme učit rozumět, říká František. K situaci na Blízkém východě podotýká, že v této chvíli je skutečně zemí mučedníků. Nicméně pohlíží do budoucnosti s křesťanskou nadějí a s vědomím, že krev mučedníků je semenem křesťanů.

Terorismus, zahalený do náboženských hesel, a média podávající zprávy o konfliktech mezi náboženskými skupinami, podporují šíření názoru, že svět bez náboženství by byl pokojnější. Jak odpovídat na tuto kritiku, tázal se švédský jezuita.

Nikoliv náboženství, nýbrž **modloslužba, která se může skrýt do náboženství, je příčinou válek**, odpovídá František. Definuje modloslužbu jako falešné náboženství, pomýlenou religiozitu, jako vnitřní rozpornost. Zatímco pravé náboženství rozvíjí transcenci člověka směrem k absolutnu, falešné náboženství označuje papež za „immanentní transcenci“, která chce dobývat prostor a ovládat. Oproti tomu **otevřenost transcenci nemůže být nikdy příčinou terorismu, protože tato otevřenost je vždy spojena s hledáním pravdy, krásy, dobra a jednoty**, dodává papež František.

Životnost církevních komunit je věcí Ducha. Některé mladší církve jsou vnitřně čerstvější, zatímco jiné zestárlý a zdá se, že se zabývají pouze zachováním svého prostoru, jsou uzavřeny ve svých programech – vysvětluje František na dotaz po vizi dalšího rozvoje církve. Duch se projevuje ve schopnosti snít a prorokovat – a to je podle mě výzva pro celou církev – dodává. **Sekularizované společnosti ohrožuje jejich blahobyť, který otupuje svědomí a umlčuje neklid**, jak mnohokrát papež připomínal. Proto také své řeholní spolubratry ve Švédsku vybízí, aby si zachovali neklidné srdce - **i neklidné struktury**.